

AK / Saajoranta Rami

04.01.2019

[Kirjoita liitteet]

FINGRID OYJ:N NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 12/2018

Aika tiistai 18.12.2018

Paikka Radisson Blu Plaza, Helsinki

Läsnä	Jarmo Kurikka, pj	Nurmijärven Sähkö Oy
	Riikka Hirvisalo-Oja	Caruna Oy
	Timo Honkanen	Turku Energia Oy
	Esa Hyvärinen	Fortum Oyj
	Timo Jokinen	Inergia Oy
	Elina Kivioja	Vattenfall Oy
	Mika Lehtimäki	Boliden Oy
	Tony Lindström	Outokumpu Oyj
	Pekka Manninen	Helen Oy
	Juha Rintamäki	Vaasan Sähköverkko Oy
	Matti Ryhänen	Savon Voima Verkko Oy
	Mikko Vuori	UPM Paper ENA
	Jussi Jyrinsalo	Fingrid Oyj
	Jukka Ruusunen	Fingrid Oyj
	Rami Saajoranta, siht.	Fingrid Oyj

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jarmo Kurikka avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

2 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen, 24.9.2018-25.9.2018 pidetyn kokouksen 5.10.2018 päivätty pöytäkirja.

3 Ajankohtauskatsaus Fingridin toimintaan

Toimitusjohtaja Jukka Ruusunen kävi lävitse Fingridin ajankohtaisia asioita.

Vuosi 2019 on ollut yksi Fingridin parhaista vuosista koskaan. Niin asiakas-, henkilöstö- kuin brändimittausten tulokset ovat olleet erinomaiset. Fingrid valittiin maailman parhaaksi kantaverkkoyhtiöksi kansainvälisessä energia-alan brändikilpailussa CHARGE 2018:ssa. Brändikilpailun voitto auttaa erityisesti kansainvälisessä työssä: Fingrid otetaan aiempaa vakavammin esimerkiksi ENTSO-työssä.

Syksyllä tehdyn asiakastutkimuksen perusteella 87 % asiakkaista suosittelee Fingridin tapaa toimia asiakkaiden kanssa. Lisäksi kantaverkkosiirron hinta on Euroopan halvimpia, ja laskee vielä vuoden 2019 alusta keskimäärin 8 %.

AK / Saajoranta Rami

04.01.2019

[Kirjoita liitteet]

Fingridin koko henkilöstön yhteiset laatupalkkiomittarit liittyvät asiakasrajapintaan. Markkinoiden toimintaa seurataan mittarilla siirtorajoitusten markkinahaitta, eli kuinka paljon olemme aiheuttaneet haittaa markkinoille. Käyttövarmuutta seurataan häiriökeskeytyksistä asiakkaille aiheutuneena haittana, ja onnistumista asiakasrajapinnassa seurataan Asiakkaiden luottamus Fingridiin –mittarilla (ks. kohta 7).

Sähköisten palveluiden kehittäminen edennyt hitaammin kuin olisi toivottu. Datan hallinta ja omistajuus ovat teettäneet paljon työtä, sillä organisaation rajat ovat näkyneet liikaa toiminnassa. Kehitystyössä on ollut mukana viisi pilottiasiakasta, ja työ etenee. Kaikille asiakkaille uusi sähkönsiirto palvelun ekstranet julkistetaan keväällä.

Ainut vakavampi ongelma vuoden 2019 aikana on ollut Olkiluodon sähköasemalla tapahtunut virtamuuntajan räjähdys, jonka seurauksena molemmat ydinvoimalaitosyksiköt irtosivat verkosta.

4 Yleistä sähkömarkkinakehityksestä

Johtaja Asta Sihvonen-Punkka kertoi sähkömarkkinoiden kehityksen ajankohtaisista asioista.

Älyverkkotyöryhmän raportti valmistui syksyllä. Raportin ehdotukset liittyvät monelta osin markkinaosapuolten rooleihin ja vastuisiin sekä joustoihin. On luotava kannusteita hajautetulle joustolle, jotta jakeluverkkoyhtiöt voivat hyödyntää joustoja verkkotoiminnassaan. Tämä edellyttää sääntelymallin muuttamista ja kanta- ja jakeluverkkoyhtiöiden toiminnan tiivistämistä. Fingrid on mukana Viron kantaverkkoyhtiö Eleringin vetämässä osaprojektissa, jossa tarkoitus on kokeilla Suomen, Viron ja Latvian alueella toimivaa joustomarkkina-alustaa. Alustan tavoitteena on mahdollistaa hajautettujen resurssien hyödyntäminen niin tehotasapainon ylläpitoon kuin jakeluverkkoyhtiöiden sekä tasevastaavien tarpeisiin. Suomesta hankkeessa on Fingridin lisäksi mukana Elenia, Empower ja Tampereen teknillinen yliopisto.

Älyverkkotyöryhmän raportin kuuleminen päättyi 28.12.2018. Ottaen huomioon saamansa palautteen ministeriö lähtee viemään sähkömarkkinain muutoksia eteenpäin yhdessä puhtaan energian paketin muutosten kanssa. Muutokset astunevat voimaan aikaisintaan 2021.

Varttitasehankkeessa toimialaa on osallistettu monin tavoin. Varttitasehankkeella on markkinaosapuolista koostuva referenssiryhmä ja varttitasetiimi. Tämän lisäksi on järjestetty lähes 50 asiakastapaamista.

Jotta siirtyminen varttitaseeseen voidaan tehdä mahdollisimman kustannustehokkaasti, tullaan siirtymä tekemään vaiheittain. Samalla pidetään huoli siitä, että aikataulut muiden Pohjoismaiden kanssa pysyvät synkronissa. Suomessa Energiaviraston kanta on, että käyttöönoton siirtämiselle tasehallintaa koskevan EU-asetuksen edellyttämästä aikataulusta ei ole perusteita.

Käyttöönottosuunnitelmaa työstetään varttitaseen referenssiryhmässä. Varttitaseesta on viestittävä yhdenmukaisesti ja selkeästi loppuasiakkaiden suuntaan, ja tässä tehdään

AK / Saajoranta Rami

04.01.2019

[Kirjoita liitteet]

yhteistyötä Fingridin ja jakeluverkkoyhtiöiden välillä. Siirtymävaihe 1 tapahtuisi kahden vuoden kuluttua 18.12.2020. Siinä vaiheessa eSett hoitaisi mittaustiedon muuntamisen 60 minuutista 15 minuuttiin. Datahubin valmistuttua Datahub tekee taseselvityksen jakeluverkoille, ja mahdollistaa mittaustiedon konversion 60 minuutista 15 minuuttiin.

Datahubin edellyttämien sähkömarkkinalain muutosten käsittely eduskunnassa etenee, ja arvio sähkömarkkinalain muutosten voimaantulolle on vuoden alku 2019. Lain voimaantulon jälkeen on vähittäismyyjillä ja jakeluverkkoyhtiöillä aikaa kolme kuukautta laatia oma käyttöönottosuunnitelma. Tietokonversiopalvelu Titta tulee kaikille käyttöön 1/2019. Fingrid haluaa, että kaikki toimijat saadaan mukaan, ja että kaikilla on toimintavalmius Datahubin valmistuttua. Energiaviraston rooli on seurata, että lainsäädäntöä noudatetaan.

Datahubin erilaiset työryhmät ovat olleet tärkeitä valmistelussa. Ryhmien jäsenyydet on muutettu määräaikaisiksi, jotta mahdollisimman moni saadaan mukaan kehitystyöhön.

Pohjoismainen sähkömarkkinafoorumi pidettiin 21.11. Tukholmassa. Foorumissa työstettiin visiota ja konkreettisia tavoitteita pohjoismaisille sähkömarkkinoille. Energiatoteellisuus on pyytänyt kiinnostuneita osapuolia Suomessa mukaan työryhmiin, joiden työ jatkuu virtuaalisissa työryhmissä. Kantaverkkoyhtiöiltä on edustus kaikissa työryhmissä, ja yhtiöt sopivat keskenään mikä yhtiö osallistuu mihinkin ryhmään. Alustavia työalueita ovat markkinakehitys ja digitalisaatio, joustot, uusiutuvien integrointi sisältäen verkon kehittämisen sekä se, miten Pohjoismaiden vaikutusmahdollisuuksia EU:n sähkömarkkinakehityksessä saataisiin lisättyä. Pohjoismaiset energiaministerit hyväksyvät tavoitteet kesäkuussa.

Tasehallintamalli on tärkeä kantaverkkoyhtiöille, sillä sähköjärjestelmän tasapainottaminen tulee energiamarkkinamurroksessa entistä haastavammaksi. Ensimmäisessä vaiheessa luodaan pohjoismaiset markkinat reservikapasiteetin varmistamiseen, ja myöhemmin liitytään eurooppalaisiin säästöenergiamarkkinoihin.

Esityksen jälkeen käytiin round table -keskustelu. Keskustelussa esiin nousseita asioita olivat mm. seuraavat:

- Datahubin prosessiryhmään olisi hyvä kytkeä riittävästi henkilöitä, 1. helmikuuta alkaen ryhmän koko 3+3 (3 verkkoyhtiön ja 3 myyntiyhtiön edustajaa) on kovin vähän.
- Pohjoismainen markkinamalli edellyttää harmonisointia, ja tulevaisuudessa samanlainen toimintamalli kaikissa Pohjoismaissa helpottaa useassa maassa toimivien yritysten toimintaa.
- Kun tuotannon volatiilisuus lisääntyy, on kysynnän joustettava. Selkeys, vaivattomuus ja automatisointi ovat avaimia yksityiskuluttajien saamiseksi mukaan joustomarkkinoille. Tässä tarvitaan myös uusia palveluntarjoajia.
- Hinnan volatiilisuus tulevaisuudessa huolettaa vientiteollisuutta. Energian kokonaiskustannusten tulee säilyä kilpailukykyisenä suhteessa kilpailijamaihin.
- Energia-alalla tullaan siirtymään enemmän palvelukokonaisuuksien myyntiin nykyisestä kWh-pohjaisesta kaupankäynnistä.

AK / Saajoranta Rami

04.01.2019

[Kirjoita liitteet]

- Alan rakenne tulee luultavasti muuttumaan tulevaisuudessa. Jo nyt on nähty useita myyntiyhtiöiden yhdistymisiä, ja lisää lienee odotettavissa, sillä edelleen alalla on 70-80 erillistä myyjää.
- Yksityishenkilöt eivät yleensä osaa mieltää, mitä energiamurros heille tarkoittaa. Jos kertoo, että kyseessä on ilmastonmuutoksen torjuminen, on myös energiamurros helpompi ymmärtää.

5 Ehdotus tehonvajaussuojan toteuttamiseksi

Johtaja Reima Päivinen kertoi tehonvajaussuojasta: miksi se tarvitaan, ja miten se tullaan toteuttamaan.

Tehonvajaussuoja liittyy sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevaan eurooppalaiseen verkkosääntöön. Verkkosäännössä määritellään yhteiset vaatimukset ja tavoitteet toimille sähköjärjestelmän hätätilassa; miten suurhäiriössä toimitaan, ja miten siitä selvitään. Kunkin maan on osattava toimia oikein ja koordinoitusti, jotta suurhäiriössä järjestelmä saadaan ylös.

Tehonvajaussuojaus on viimeinen toimi, jolla voidaan estää kantaverkon suurhäiriö taajuuden laskiessa liian alas. Tehonvajaussuoja irrottaa automaattisesti kulutusta verkosta tehotilanteen tasapainottamiseksi. Tehonvajaussuoja ei ole kantaverkkoyhtiön ostama reservipalvelu, vaan se on toimijoille asetettu lakisääteinen velvoite.

Verkkosääntö koskee kaikkia merkittäviksi nimettäviä osapuolia: toimijoita joilla on yli 30 MW voimalaitos tai toimijaa jolla on keskiteholtaan yli 30 MW jakeluverkko. Näillä toimijoilla tulee olla kyky toimia 24 tuntia, vaikka kantaverkko olisi alhaalla. Tehonvajaussuojan toteutus koskee kaikkia jakeluverkkoyhtiöitä sekä kantaverkkoon liittyvää kulutusta.

Tehonvajaussuoja oli vielä noin 10 vuotta sitten jakeluverkossa, mutta siirrettiin sittemmin kantaverkkotasolle. Verkkosäännön mukaan tehonvajaussuojan määrä pitää kolminkertaistaa, mikä ei ole mahdollista riittävän selektiivisesti kantaverkkotasolla, vaan suoja on muutettava ja laajennettava. Suojaan tullaan kytkemään 30 % jakeluverkkojen kulutuksesta, keskimäärin noin 2000 MW sekä 30 % kantaverkkoon suoraan liittyneen teollisuuden kulutuksesta, keskimäärin noin 1000 MW.

Vuoden 2019 alkupuolella aloitetaan keskustelut siitä, miten tämä tullaan toteuttamaan. Toteutuksen tulee olla valmis viimeistään 2022. Esimerkiksi jakeluverkon osalta toteuttamistapoja on useita. Poiskytkettäviksi voidaan määritellä jotkin sähköaseman lähdöt tai koko asema. Jakeluverkkoyhtiöt voivat hyödyntää tehonvajaussuojassa samoja toimia, joita on mietitty tehopulatilannetta varten. Tehonvajaussuoja ei koskaan ole toiminut käytännössä, sillä taajuus ei ole käynyt näin alhaalla vuosikymmeniin. Tehonvajaussuoja ei ole kuorman ohjausväline, vaan viimeinen työkalu, jota käytetään, jos sähköjärjestelmä on kaatumassa. Tämän vuoksi toteutus kannattaa tehdä mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Keskustelussa nousi esiin kysymys kuka vastaa mahdollisista vahingoista, jos tehonvajaussuoja aktivoituu. Jakeluverkon haltijan korvausvastuu otetaan mukaan yhdeksi selvitettäväksi asiaksi.

6 Selvitys tehoon perustuvaksi kulutusmaksuksi

Johtaja Jussi Jyrinsalo kertoi asiakkailta saaduista palautteista liittyen selvitykseen tehoon perustuvasta kantaverkon kulutusmaksusta.

Fingrid pyysi asiakkailtaan palautteita raportissa esitettyihin hinnoitteluvaihtoehtoihin lokakuun loppuun mennessä. Määräaikaan mennessä palautteita saatiin 12 yhtiöltä sekä asiakastoimikunnilta. Ylivoimainen enemmistö palautteista tuki nykyisen hinnoittelumallin säilyttämistä. Tehomaksuun nähtiin liittyvän erilaisia ongelmia esimerkiksi varayhteyksien, kulutusjoustopin ja vartitaseeseen siirtymisen osalta.

Saatujen kommenttien pohjalta ollaan jatkamassa nykyisellä mallilla myös valvontajaksolla 2020-2023. Fingrid tekee päätöksen hinnoittelumallista tammikuussa.

7 Asiakastutkimuksen tulokset 2018

Johtaja Jussi Jyrinsalo jatkoi kertomalla vuoden 2018 asiakastutkimuksen tuloksista.

Kyselyyn saatiin tänä vuonna vastauksia 150 kpl vastausprosentin ollessa 25 %. Kokonaisuudessaan tulokset ovat erittäin hyvät, ja nousseet kautta linjan. Kysely toteutettiin ennen kantaverkkotariffin laskuilmoitusta.

Asiakkaiden luottamus Fingridiin nousi 4,1:en. Tämä tarkoittaa keskiarvoa viidestä Fingridiin liittyvästä väitteestä asteikolla 1...5. Kysymyksiä olivat:

- Yhteistyöhaluinen ja –kykyinen toimija
- Palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita
- Tekee kustannustehokkaita ratkaisuja
- Toimii koko yhteiskunnan hyväksi
- Voin suositella muille Fingridin tapaa toimia asiakkaiden kanssa.

Yksittäisistä tekijöistä kustannustehokkuus jäi alimmaksi, kun taas korkein oli koko yhteiskunnan hyväksi toimiminen. Neuvottelukunnan vastaukset olivat hyvin linjassa muiden vastaajien kanssa. Niin neuvottelukunnan kuin muidenkin asiakastoimikuntien odotukset sen sijaan olivat kautta linjan korkeammat kuin muilla vastaajilla.

Saatujen palautteiden pohjalta toimintaa kehitetään eteenpäin.

8 Palaute neuvottelukunnan toiminnasta

Neuvottelukunnan toiminnasta kerättiin palautetta kokouksen osallistujilta. Osallistujat kirjasivat kommenttinsa screen.io -järjestelmään, ja tämän jälkeen keskusteltiin heränneistä ajatuksista.

Kysymys 1: Mikä on ollut hyvää neuvottelukunnan toiminnassa? Mitä voisi edelleen lisätä?

- Avoimuus, hyviä aiheita. Onko liikaa päällekkäisyyttä muiden toimikuntien asioiden kanssa?
- Hyvä ja monipuolinen porukka luo mainion toimintaympäristön. Ajankohtaisia asioita katsotaan monelta näkökannalta. Ajankohtaisuus ja avoimuus on hyvä.
- Keskustelu ja näkökulma toimialan kehityksestä, myös kansainvälisestä.
- Avoimuus, sparraus hyvää. Vuoropuhelua voisi olla hieman enemmän; nyt viestit/esitykset ovat pääosin Fingridiltä asiakkaille päin.
- Osallistujia lähes kaikilta alan osapuolilta. Keskusteluita esitysten jälkeen.
- Hyvää ja ajantasaista informaatiota markkinoista ja kantaverkkoon liittyvistä asioista.
- Keskustelu hyvää, mielenkiintoista kuulla eri tahojen mielipiteitä.
- Aktiivisuus, avoimuus ja ajankohtaisuus. Listalle on otettu pyyntöjen mukaan asioita. Neuvottelukunnassa on mukavasti edustajia eri puolelta.
- Hyvää ovat olleet ajankohtaiset aiheet hyvin valmisteltuina. Vaikutukset loppuasiakkaaseen jäivät vähemmälle huomiolle.
- Tiedonjako, yhteydenpito, joustavuus. Neuvottelukunnan kokoonpanon kattavuus. Lisätä voisi olla pohjoismaista benchmarkkausta.
- Fokus tulevaisuudessa ja siihen vaikuttamisessa. Retket/vierailut hyviä. Edelleen lisää huomiota kansainväliseen toimintaympäristöön ja suomalaiseen kilpailukykyyn.

Kysymys 2: Mitä asioita neuvottelukunnan toiminnassa olisi hyvä muuttaa/parantaa? Mikä ei toimi? Mitä uutta toimintaan voisi tuoda? Mitä asioita haluaisit neuvottelukunnassa käsiteltävän?

- Aivan oikeita asioita käsitellään.
- Enemmän strategia-asioita, "isoja linjoja". Miten Fingridin toimintaa tulee lisätä jotta suomalainen kilpailukyky ja tulevaisuus turvataan.
- Oikeita aiheita käsitellään. Viime aikoina myös jäseniä aktivoitu mukavasti.
- Uutena voisi harkita myös erityisesti ajankohtaisaiheisiin ulkopuolistakin asiantuntiapuheenvuoroa, esim. TEM:stä, viranomaistahoilta tms.
- Vierailu oli erinomainen tapa tutustua ryhmäläisiin. Asiat ajankohtaisia. Myös näkemyksiä tulevaisuuteen peilataan - se on mielenkiintoista ja avaa strategisia valintoja.

- EV mukaan
- Tänäpä hyvä round table, sitä voisi olla lisää. Tulevaisuuden skenaariot ja miten niihin valmistaudutaan, esim. teollisuuden sähköistäminen ja uudistuvan energian nettovienti Eurooppaan
- Toimii tällä hetkellä hyvin. Ehkä toimikunta voisi käydä myös suoraa keskustelua viranomaisten kanssa?
- Peukkua roundtable:ille
- Aiheita on tosiaan saanut listalle ainakin Pj:n toimesta. Voisi kysyä kaikilta neuvottelukunnan jäseniltä ennen kokousta olisiko jotain mitä halutaan listalle. Millä saisi keskusteluaktiivisuutta edelleen lisättyä?
- Saisiko keskusteluaktiivisuutta lisää lyhyillä asiakaspuheenvuoroilla kokousten alussa?

Kysymys 3: Kerro omin sanoin, mitä palveluita Fingrid sinun mielestäsi tarjoaa?

- Sähkön siirtoa ja osaltaan platformin markkinan toiminnalle.
- Platformin markkinoille. Hyviä ideoita kaupan päälle markkinoiden kehityksestä.
- Laadukasta ja kustannustehokasta sähkön siirtoa. Sähkön kulutuksen ja kysynnän tasapainotuspalveluita.
- Kantaverkkopalvelua ja omalta osaltaan alustan energiamarkkinoille.
- Sähkön siirtoa. Tasepalvelua ja tulevaisuudessa sitä paremmin datayhteyksin jota kaivataan. Kustannuskilpailukykyä asiakkaan mielestä voi aina parantaa.
- Markkina-alustan ja verkkopalvelun.
- Verkkopalvelua jakeluverkonhaltijalle yleensä, vahva vaikuttaja huoltovarmuuskysymyksissä. Asiantuntijapalveluita siirtotekniikassa.
- Pitää valot valtakunnassa - Sähkön siirto + järjestelmän ylläpito + markkinan kehittäminen.

Kysymys 4: Kuinka tyytyväinen olet ollut neuvottelukunnan toimintaan vuonna 2018 asteikolla 1-5 (1= tyytymätön, 5=erittäin tyytyväinen)?

1	0%
2	0%
3	0%
4	27%
5	73%

AK / Saajoranta Rami

04.01.2019

[Kirjoita liitteet]

9 Neuvottelukunnan kokoonpano 2019

Neuvottelukunnan jäsenistä kolmen vuoden jälkeen erovuorossa ovat Esa Hyvärinen (Fortum Oyj), Riikka Hirvisalo-Oja (Caruna Oy), Pekka Manninen (Helen Oy) ja nykyinen puheenjohtaja Jarmo Kurikka (Nurmijärven sähkö Oy).

Neuvottelukunnan uudet jäsenet kaudelle 2019-2022 ovat Jarkko Kohtala (Elenia Oy), Ilkka Tykkyläinen (Pohjolan Voima Oyj), Antti Vilkuna (Kanteleen Voima Oy) ja Simon-Erik Ollus (Fortum Oyj)

Vuonna 2019 neuvottelukunnan puheenjohtajana tulee toimimaan Timo Honkanen (Turku Energia Oy).

10 Muut asiat

Jukka Ruusunen kertoi Fingridin tekemästä videosta, jolla avataan sähkömarkkinoiden toimintaa ymmärrettävällä tavalla. Alun perin video tehtiin Fingridin omalle henkilökunnalle, mutta toiveiden jälkeen video lisättiin saataville myös YouTubeen.

- Suomenkielinen video: <https://www.youtube.com/watch?v=yTZ80WlzAtw>
- Englanninkielinen video: <https://www.youtube.com/watch?v=dNU8p71p020>

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti neuvottelukuntaa aktiivisuudesta ja päätti kokouksen klo 12:00.

Neuvottelukunnan seuraava kokouspäivämäärä sovitaan jäsenille tehtävän kyselyn perusteella.

Muistio hyväksytty:

Helsinki 13.2.19
Paikka ja aika

Timo HONKANEN